

7. DÖNEM ÇALIŞMA RAPORU (1976)

GİRİŞ

Geçtiğimiz yıl ülkemiz ekonomik yönden büyük bir çöküntünün içine itildi. Yerli ve yabancı tekelci sermaye Türkiye ekonomisini bir batağa sürüklerken yapısı gereği yarattığı sorunları çözümleyemez duruma geldi. Dış borçlar giderek artarken, yeni yatırımlar için finansman kaynağı bulunamazken, döviz rezervleri tükendiğinden yatırımlar gecikirken, hayat pahalılığı da had safhaya ulaştı.

Kendi yarattığı sorunları çözme yeteneğinden yoksun siyasal iktidar çözümü, demokratik ve ekonomik talepleri hızla artan geniş halk kitlelerini baskı altında tutmakta, faşist baskı ve saldırıları her gün arttırmakta ve sahte temel atma törenleriyle kamu oyunu “Büyük Türkiye”, “Sanayileşen Türkiye” hayalleriyle uyutmaya çalışmakta buldu. Ancak bütün bunlar sorunları görüntüde bile çözümlenmeye yetmedi. Bugün egemen güçler, 1977 bütçesinde de açıkça yansıdığı gibi daha da büyük bir çıkmazın içindeler. Faşist saldırılsa halkımızın bağımsızlık ve demokrasi mücadelesini engelleyemedi. Tersine, kitlelerin demokratik mücadelesi daha da gelişti. İlerici, demokrat, devrimci teknik elemanlar da emekçi kitlelerin işçi sınıfı öncülüğünde sürdürdükleri mücadele içindeki yerlerini daha da etkin biçimde aldılar.

1976'DA GENEL EKONOMİK YAPI VE GELİŞMELER

Geçtiğimiz yıl hızla yatırımlar yapıldığından söz edildiği bir dönemde programlanmış yatırımlar bile gerçekleştirilemedi. Kamu yatırımlarında büyük geri kalmalar oldu, 1976 yılının ilk altı ayında 24 kamu kuruluşunun yatırımları programa göre ancak % 21,5 oranında gerçekleşebilmiştir. Bu oran 1975 yılının ilk altı ayında % 33,6 düzeyindeydi.

Bunun gerekçelerinden biri bütçede gerekli ödemeleri yapacak transfer gücünün olmayıştı. Döviz yokluğu nedeniyle kamu yatırımları için gerekli olan ithalatın uzun süre yapılmaması da bu yatırımların geri kalmasında önemli bir etken oldu. Yönetici kadrolardaki birçok tecrübeli uzmanın ve elemanın kıyıma uğraması da yatırımların gecikmesine neden oldu. öte yandan MC iktidarının girişimleri sonucu birçok teknik elemanın sürülmesi ve kıyıma uğraması özellikle bakır ve alüminyum sanayiinde üretimin uzun süre gerilemesine neden oldu.

1976 yılının yatırımları hızlandırma ve yeni sanayi hamlesini başlatma yılı olduğu kamu oyuna ilan edilirken ve seçim avantajı sağlamak hevesiyle temel atma törenleri düzenlenirken, kuruluşlardan alınan harcama miktarları gerçekte kamu oyunun yalan beyanlarla oyalanmaya çalışıldığını açıkça ortaya koyuyordu. Gerçekten de yıl içinde atılan temellerin çoğu yıl sonunda ortadan kayboldu. Kurulmaya başlanması bir yana çoğunun

projeleri bile hazırlanmadı, mevcut yatırımlar bile yukarıda değindiğimiz gibi geri kalırken, yeni yatırımlar için kredi sağlanması olanaksızdı.

Bunun arkasından kapitalist dünyanın hızla yayılan iki temsilcisi Almanya ve Japonya'nın sanayicilerinin Türkiye'ye yaptığı ziyaretler ve Türk sanâycileriyle yaptıkları görüşmeler geldi. Basında ve TRT'de konuya ayrılan büyük yer, bu ziyaretlerden önemli sonuçlar beklendiğini ortaya koyuyordu. Yabancı sermayeye Türkiye'de daha fazla yer sağlamak, daha elverişli koşullar yaratmak gerektiği, borçlanmadan korkmamak gerektiği, «borcun yiğidin kamçısı olduğu» teraneleri TRT ekranına dizilen sanayicilerimiz, iş adamlarımız ve siyasal iktidar temsilcileri tarafından dile getirildi.

1976 bütçesinin verdiği açığın kaçınılmaz olarak 1977 yılına da yansıtacağı açıktır. Bu gelişim yaşadığımız yıl kamu yatırımlarının iyice kısılmasına neden olacaktır. Bunun sonucu Kamu İktisadi Kuruluşlarının açıklarının büyümesi, stok artışı ve mal kıtlıkları kaçınılmaz olacaktır. Yeni bütçenin dayandığı temel felsefe “borçlanma, daha çok dış borçlanma”olarak özetlenmektedir. KİT'lerin finansmanı için 1977 yılı içinde öngörülen dış proje kredisi 15 milyar lirayı buluyor. KİT'lerin 1976 yılındaki İşletme açıkları bir önceki yıla göre % 300'lük bir artışla 18 milyar lirayı bulmuştur. Fiyatları baskı altında tutulan bu kuruluşlar yeni yatırım gereksinimleri için de dışarıya bağımlı kılınmaktadırlar.

Grene 1977 bütçesinin öngördüğü fiyat artış oranı en az % 22 dolayında. Kısacası 1976 yılında olduğu gibi 1977'de de dış borçlanmanın, enflasyonun, hayat pahalılığının yükünü gene emekçi kesimler çekecekler. Yatırımların finansmanı, kredi sağlanması ğşh6 sorun olacak, Yabancı sermayeye- daha fazla ödün verilecek ve Türkiye giderek daha da dışa bağımlı duruma gelecek.

1976 DÖNEMİ EGEMEN SINIFLARIN, HALKIN TÜM KESİMLERİNE YOĞUN BASKILARINA SAHNE OLDU

Geçtiğimiz yıl Türkiye'de faşizmin savunucusu MC iktidarı, toplumun her kesimini faşistleştirme çabalarını planlı olarak sürdürdü. Bunun sonucu olarak işçiler, memurlar, öğretmenler, öğrenciler, tüm emekçiler üzerinde politik ve ekonomik baskılar halen artarak devam ediyor.

Tüm çalışanların bağımsızlık, demokrasi ve sendikal haklar mücadelesini sürdüren sendikalar, kitle örgütleri, meslek örgütleri üye, temsilci ve yöneticileri üzerinde baskı, kırım ve sindirme politikası her yönüyle uygulandı ve halen uygulanmaktadır.

Kamu kesiminde çalışan memurların ücretleri artan enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında sürekli geriledi. Katsayı artması yüz binlerce memurun çalıştığı orta dereceli hiçbir zaman etkilememektedir.

Üniversite ve yüksek okullarda okuma özgürlüğü ve can güvenliği kalmadı, öğretim kurumlarının büyük çoğunluğu eli silahlı faşist çetelerin saldırı ve işgallerine hedef oldu. Bir avuç komandonun üniversitelerdeki silahlı eylemine göz yumuldu, teşvik edildi, cinayetlerin faileri yakalanmadı. MC iktidarı tüm bunlara karşın «üniversitelere el koyma» gibi yasa dışı planlar öne sürdü.

Faşist çeteler, aynı saldırılarını Seydişehir, Bursa vb. gibi sanayi merkezlerinde de sürdürdüler.

Birçok işçi ve bu arada bazı üyelerimiz bu faşist saldırıların hedefi oldular.

Faşist tırmanış DGM yasası gibi anti-demokratik girişimlerle perçinlenmeye çalışıldı. DGM yasasına karşı direnen binlerce işçi ve teknik elemanın işine son verildi. İlerici, demokrat, yurtsever karakollarda dövüldü, işkenceye uğradı, öldürüldüler.

Kamu kesiminde çalışanları bölme amacından kaynaklanan işçi-memur ayırımı özellikle işçi sınıfının yanında mücadele eden teknik elemanları hedef aldı,

Van yöresinde meydana gelen deprem MC'nin doğu halkı üzerindeki baskılarını arttırmasına ve sile oldu. Gelen dış ve iç kaynaklı önemli ölçüdeki yardım depolanırken, halkın en acil, en hayati gereksinimleri askıya alındı ve bölgeden göçe zorlandılar.

Kısacası 1976 dönemi, sömürünün, faşist saldırı ve terörün arttığı bir dönem oldu.

Geçtiğimiz dönemde teknik elemanlar mücadelelerini böyle bir ortamda sürdürdüler. «Teknik elemanlar yine emeğinin hakkını alabilmek, insanca bir yaşam düzeyine ulaşmak için mücadele ettiler. Teknik elemanlar yine sendikalaşma ve grev hakkı için mücadele ettiler. Bilgi ve becerilerini halkımızın hizmetine sunmak, yurt çıkarlarına karşı emperyalizmin tüm girişimlerini önlemek için mücadele ettiler. Halkımızın üstündeki tüm anti-demokratik baskıların kaldırılması için mücadele ettiler. Kısacası teknik elemanlar yine daha özgür, daha bağımsız ve daha mutlu bir yarın için mücadele ettiler.»

1977'YE GİRERKEN METALURJİ SANAYİMİZ VE KİMİ SORUNLARI

Metal üretim sanayi hammaddeler yönünden giderek dışa bağımlı duruma geliyor.

Geçtiğimiz dönemde Türkiye sanayiinde önemli bir olgu da toplam ithalat içinde hammaddeler ithalatının giderek artması idi. Sanayi mamulleri ihracatımızın % 62'sini hammaddeler oluştururken, gene hammaddelerin ithalat içindeki payı % 46 gibi yüksek bir değere ulaşıyordu. Hammadde ithalatının bu denli yüksek oluşu, ülkemiz sanayiinin çarpık, dışa bağımlı yapısının göstergesidir.

Metalurji sanayiinin giderek hammadde yönünden dışa bağımlı duruma gelmesi de yeni bir olgu. Yakın zamana kadar hammadde yönünden kendine yeterli olan demir-çelik ve bakır üretim sanayileri de üretimini hızla hammadde ithalatına dayandırıyorlar. Demir-çelik ve bakır üretiminin arttırılması kaçınılmaz olarak bu sonucu getiriyor.

Taşkömürü üretim politikasının sadece sınırlı bölgelerdeki üretim zorlamasına dayandırılması ve üretilen kömürün önemli kısmının sanayi dışında kullanılması sonucu Türkiye bugün yeni demir-çelik tesislerinin dışarıdan taşkömürü ithal ederek çalıştırmak durumunda.

Cevher üretiminin ve cevher zenginleştirme tesislerinin kurulması yönündeki projelerin geciktirilmesi sonucu Türkiye bugün yeni kurduğu tesisleri dışarıdan demir cevheri ithal ederek çalıştırmak durumunda.

Yıllardır dışarı bakır ihraç eden Türkiye bugün oldukça düşük kapasitedeki üretimi bile yurt dışından bir miktar bakır konsantresi ithal ederek gerçekleştirilebilmektedir. Konsantre ithalatının geçen yıl Etibank ve KBİ için toplam 50,000 ton dolayından olduğu tahmin ediliyor.

Bu olgu kendini en belirgin biçimde alüminyum üretiminde ortaya koyuyor Oldukça değişik nitelikte yardımcı maddeler gerektiren alüminyum üretim sanayii bu maddelerin önemli kısmını ithal ederek üretimini sürdürabiliyor. Her bin bir üretim prosesinin ürünü olan sodyum hidroksit, petrol koku, kriyolit, alüminyum florür, katod klocku, katod pastası gibi bu yardımcı kimyasal maddelerin yurt dışından temini de ayrı bir sorun yaratıyor. Kapitalist sistem içinde alüminyum üretim sektörü hammadde, yardımcı kimyasal maddeler, alümina ve alüminyum üretim ve dağıtımında yoğun bir tekelci yapıya sahip. Yalnız 6 çok uluslu tekelin kapitalist sistem içindeki alüminyum üretiminin tamamına yakını kontrol ettiğini söylersek bu tekelci yapının ne denli, etkin olduğu sanırız açıkça ortaya çıkar. Dolayısıyla bu yardımcı maddelerin büyük çoğunluğu, pazarı kontrol eden birkaç çok-uluslu tekelin saptadığı fiyatlar üzerinden gerçekleştirilmek durumundadır. Bütün bunların sonucu ise ülkemizde alüminyum üretim maliyetinin dünyadaki ile karşılaştırılmayacak düzeyde yüksek oluşu.

İthalatın artması yalnız hammaddelerde değil, metal, ara-ürün ve nihai ürünlerde de görülen bir olgu. Geçtiğimiz dönemde hızla artan demir-çelik ürünler talebi önce plan hedeflerini, daha sonra ihtiyacı da aşan bir biçimde arttı. Yalnız bir yıl içinde demir-çelik ithalatına ödenen döviz. 10 milyar TL. Bu değer yaklaşık olarak İSDEMİR çapında bir entegre demir-çelik tesisinin toplam yılının tutarına eşit.

Yıllardır bir bakır ihracatçısı olan Türkiye'nin son yıllarda rafine bakır ürünler ithalatı hızla arttı ve 1976'da 12.500 tona ulaştı. Ülkemiz bugün çeşitli metal ve alaşımların yanı sıra önemli miktarda ferro alaşımlar, refrakter malzemeler ithalcisi durumundadır.

Türkiye'de metal üretim sanayiinde kapasite kullanan oranı giderek düşüyor.

Üç tane metal (demir-çelik, bakır ve alüminyum) üretimi üzerine yapılan araştırmalar, kapasite kullanım oranının giderek düşmekte olduğunu gösteriyor. Bilindiği gibi atıl kapasite, ülkemiz sanayiinin başlıca sorunu. Üretimin iç pazarı talepleri ile sınırlı oluşu, hammadde

sorunu, birçok sanayi kuruluşunun yurt dışından gelen hammadde ve yedek parçalara bağlı oluşu, zaman zaman ithalatın, iç ticaretin, karaborsa ve stokçuluğun üretimden daha fazla kâr oranlan sağlaması ve kimi sektörlerde üretimin tekelci niteliği atıl kapasite sorununu yaratan başlıca etkenler.

Metalurji sanayiinde kapasite kullanımının en düşük olduğu kesim bakır üretimi. Bilindiği gibi ülkemizde mevcut üç tesisin toplam yıllık kapasiteleri 68.000 ton. Ancak bu üç tesisin 1975 yılı toplam üretimleri 26.927 tondur. Bu rakamlar bakır üretiminde mevcut kapasitenin ancak %40 oranında kullanıldığını gösteriyor. Geçtiğimiz yılda ise 40,000 ton dolayında bir üretim ile bu oranın %60 dolayına çıkması planlanmıştır. Bu gelişmenin başlıca nedenleri, yabancı yapımcı firmanın tesisi tamamlanmadan, çalıştırmadan bırakıp kaçması sonucu K.B.İ tesislerinin uzun süre istenen biçimde çalıştırılması ve daha sonrada sendikal uyuşmazlık bahane edilerek tesiste çalışan tüm işçi ve teknik elemanların işine .son verilmesi olmuştur. Ancak sorun burada da kalmamaktadır. K.B.I. tarafından hazırlanan bir raporda mevcut cevher ve konsantre olanaklarının tesisin gereksiniminin ancak % 70'ini karşılayabileceği belirtiliyor .Yani tesis tam kapasitede çalışsa bile daha önce de değindiğimiz gibi, bu ancak dışarıdan konsantre ithali ile olanaklı, Ayrıca aşağıda değineceğimiz gibi üretim maliyeti dünyadakinin çok çok üstünde. Bu gerçek göz önüne alındığında siyasal iktidarın tesislerin üretimini 1975 yılında bir anda durdurmasının oldukça anlamlı olduğu ortaya çıkıyor.

Eksik kapasite kullanımı uzun süre- alüminyum sanayii için de geçerli oldu. Özellikle enerji sorununun söz konusu olduğu ve piyasada önemli miktarda stoğun bulunduğu bir dönemde alüminyum üretimi oldukça geriledi. Geçtiğimiz yıl kapasite kullanımında yarı-ürünler açısından önemli bir artma oldu. Ancak bu kez de başka bir gelişme ortaya çıktı. Kamu kesiminin uzun süre önce üretime geçmesi gereken hadde tesisleri sistemli bir biçimde" geciktirildi ve geçtiğimiz yıl işletmeye alınmadı. Bu da ülkemizde metalurji sektöründe çalışan kamu kuruluşlarının temel işlevinden geliyor. Bilindiği gibi pahalı ve zahmetli ara ürünlerin üretimi kamu kuruluşlarınca gerçekleştirilirken, daha basit ve kar oranının yüksek olduğu nihai ürünlerin üretimi özel sektöre bırakılıyor. Bu yıllardır demir-çelik sektöründe de bakır sektöründe de böyle oldu Şimdi aynı olgu alüminyum sanayiinde izleniyor.

Gene yapılan bir araştırma, özel sektör çelik üretim tesislerinin 1975 yılında 600.000 tonluk toplam üretim kapasitelerinin ancak % 47'sini kullanarak 282.000 ton üretimde bulduklarını gösteriyor. Yerli maliyetlerin yüksek oluşu karşısında vergisiz ithalat olanağının sağlandığı bir ortamda üretimin bu denli düşmesine şaşmamak gerek.

Metal üretim sanayiinde maliyetler olağanüstü yüksek

Metal üretim sanayiinin karşısındaki en büyük sorun dünyadaki çok üstünde yüksek maliyetler Aslında bu olgu yukarıda sıraladığımız gelişmelerin doğal bir sonucu. Tesis maliyetlerinin öngörülenin çok üstünde gerçekleşmesi, tekeli fiyatları ile ithal edilen hammaddelerin pahalılığı, enerji sorunu, ölçek küçüklüğü ve en önemlisi yerli ve yabancı tekeli sermayenin kısa vadeli çıkar hesapları, çoğu kamu kuruluşu niteliğindeki bu tesislerde maliyetlerin olağanüstü yüksek olması sonucunu doğuruyor.

Maliyet farkı b denli yüksektir ki, gümrüksüz demir-çelik ithalatı sırasında ithalatçılar dünya fiyatlarının üstünde alım fiyatları gösterdikleri ve bunun üzerine normalin çok üzerinde kâr payı ekledikleri halde yerli fiyatların altında satış fiyatları elde edebildiler. 1976 başında ithal edilen alüminyumun iç satış fiyatı 22.000 TL./Ton dolayında iken, Etibank'ın kendi maliyetleri üzerinden, yapılan hesaplamalara göre tahmini 60,000 TL/ton fiyatla alüminyum satması gerekiyordu. Bu nedenle uzun süre alüminyum için geçerli bir fiyat saptanamadı ve satış yapılamadı. 1975 yılında blister bakırın dış piyasada tonunun 14,500 TL' sına satıldığı bir dönemde yerli maliyet 23,000 TL/ton ve iç satış fiyatı 33,000 TL/ton idi. Aynı dönemde elektronik bakır fiyatı dünyada 17,000 TL/ton iken Türkiye'de bu değer 47,000 TL/ton idi.

Metal üretim sanayiinde plansızlık egemendir

Türkiye'de metal üretim sanayiinin üretim, ihracat ve ithalat rakamları, yıllık plan ve programlarla büyük bir çelişki içinde. 3. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminde üretim rakamlarının çok gerisinde kalınırken, özellikle demir-çelik sektöründe ithalat plan hedeflerini kat kat aşmıştır. Kurulan tesisler hiçbir zaman planlanan tarihlerde bitmemiş, tesislerin üretime geçişi uzun süre gecikmiştir.

Geçtiğimiz yıl bu plansızlığa yeni bir boyut daha eklenmiş, Türkiye için büyük önem taşıyan 4. Demir-Çelik Tesislerinin kuruluşu hiçbir plan, proje, ön çalışma yapılmaksızın bir temel atma töreni ile geçiştirilmiştir, öyle ki bu temel atma, demir-çelik ana plân çalışması hatta yapılabirlik etüdü bile tamamlanmadan gerçekleştirilmiştir, ülkemizde bugüne dek üç entegre demir-çelik tesisi kurulmuşken, bu tesislerde yıllardır çalışmış tecrübeli birçok teknik eleman varken, azımsanmayacak bir bilgi birikimi sağlanmış iken, bugün kurulmakta olduğu söylenen 4. Demir-Çelik Tesislerinin planlanmasında, ön-hazırlık çalışmalarında, projelendirilmesinde vb. gibi hizmetlerde çalışan bir tek metalurji mühendisi yoktur.

Bugün başta demir-çelik, alüminyum, bakır üretimi olmak üzere metalurji sanayiinde önemli yatırımların ve tevsi çalışmalarının gerçekleştirilmesine başlandığı ve önümüzdeki yıllar için büyük üretim rakamlarının hükümet yetkililerince peş peşe sıralandığı bir dönemde, metal üretim sanayiimizin yapısı çok genel çizgileri ile böyledir, öte yandan yukarıda sözü edilen sorunlar çözümlenmeden, bu sektörde gerçekleştirilecek her yeni yatırımın, sorunları bir kat daha arttıracağı da açıktır.

ODA ÇALIŞMALARI

A) MESLEK ALANIMIZLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR

Geçtiğimiz dönemde meslek alanımıza giren konulardaki gelişmeyi yakından izledik, görüş ve uyarılarımızı basın açıklaması, dergi, ve bültenler aracılığı ile tüm kumu oyunu iletmeye çalıştık. Bu çalışmalarda bize yol gösteren ilke Oda yönetmeliğinin ve Genel Kurulumuzun bize verdiği yetkiler oldu. özellikle Oda yönetmeliğinin amaç bölümünde yer alan ve «Kamunun ve ülkenin çıkarlarının sağlanmasında, yurdun doğal kaynaklarının, değerlendirilmesinde, korunmasında, işletilmesinde ve üretimlerinin artırılmasında çalışmak» biçiminde somutlanan ilkenin hayata geçirilmesi yönünde mücadele verildi.

Bu alandaki çalışmalarımızı şöyle özetleyebiliriz :

Sahte temel atma ve daha önce açılmış tesisleri görkemli törenlerle yeniden açma girişimlerinin hızla arttığı; bir dönemde 30 Mart 1976 günü Odamız bir basın toplantısı düzenleyerek «MKE Kurumu Çelik Çekme Boru Fabrikasının Başbakan Yardımcısı Necmettin Erbakan tarafından ikinci kez işletmeye açıldığını» açıkladı. Basın toplantısında tesisin iki yıl önce işletmeye açıldığı belgelerle ortaya konarak, yatırım miktarının öngörülen miktarı kat kat aştığı halde tesisin bir türlü öngörülen biçimde çalıştırılmadığı rakamlarla açıklandı.

Bu iddialarımızın asılsız olduğunun yetkililerce iddia edilmesi üzerine 16/4/1976 tarihinde TMMOB ve TMMOB'ye bağlı diğer odalarla birlikte yeni bir basın toplantısı düzenledik. Bu basın toplantısında yeni belgeler de ortaya koyarak, tesisin yapımının çok daha ucuz teklif veren bir Japon firması varken, bu konuda ihtisası olmayan bir İngiliz firmasına verildiğini ve bu firmanın tesisi bir tezgâh mezarlığı haline getirdiğini belirttik. Açıklamada, 1973 yılında 78.000 ton/yıl kapasite ile hizmete açılacağı MKE Kurumunun 50. Yıl tanıtma broşüründe belirtilen tesisin, defalarca yapılan açılış törenlerine rağmen 3 yıl içinde bir türlü çalıştırılmamasından ancak üzüntü duyduğumuzu ekleyerek şu görüşe yer verdik:

«Tüm bu olumsuz gelişmelerin biricik nedeni yerli-yabancı tekellerin bu günkü iktidarı olan MC iktidarındır. Bizler, yurtsever, ilerici ve demokrat teknik elemanlar olarak, halkı uyutucu, aldatıcı her türlü girişimin açığa çıkarılması yönünde çabalarımızı bugüne dek açıkça gösterdik ve bundan böyle de sürdüreceğiz.»

Bunun ardından Mayıs ayı sonunda Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından düzenlenen Demir-Çelik Sempozyumu ile ilgili çalışmalar geldi, önce çağrılı olmadığımız bu toplantıya son anda çağrıldık, ve ilgili diğer iki Oda ile birlikte hazırladığımız bir tebliğ ile «Türkiye'de Demir-Çelik İşletmelerinin Yatırım, Kurulu Kapasite, Üretim ve Teknoloji Sorunları»

konusundaki görüşlerimizi açıkladık. Daha sonra bu Sempozyuma ilgili meslek odaları tarafından sunulan tebliğlerin tamamını dergimizde yayınladık.

Geçtiğimiz dönem demir-çelik sanayiindeki gelişmeler açısından oldukça yoğun geçti. 4. Demir-Çelik Tesisleri'nin temelini atılacağı yolundaki açıklamalar üzerine hassasiyetle eğildik. Bu konudaki görüşlerimizi önce diğer meslek Odaları ile birlikte bir açıklama yaparak kamu oyuna duyurduk. Daha sonra konuya kendi bültenimizde yer verdik, ayrıca «Birlik Haberleri» gazetesi için bir yazı hazırlayarak «Kurulacak tesisin yer ve kapasite seçimi, teknoloji seçimi, hammadde temini, nihai ürünlerin cins ve miktarının saptanması gibi konular çözümlenmeden, bu yönde ciddi ve kapsamlı çalışmalar yapılmadan sadece temel atmanın ciddi bir davranış olmadığını, ayrıca böyle bir tutumun kurulacak bu tesisi de yabancı müşavir firmalar için önemli bir çıkar alan durumuna getireceği konusunda ciddi endişelerimiz olduğunu» açıkladık. Sonunda tesisin temeli atıldı ve atıldığı gibi de duruyor yerinde. Halen yabancı firmaların getireceği «cazip teklifler» bekleniyor.

Karabük'te düzenlenen Demir-Çelik Sanayii Kongresi

Geçtiğimiz dönemde demir-çelik sanayiinin sorunları üzerine geniş boyutlu bir çalışmanın yapılması Genel Kurulumuzca benimsenmiş ve Yönetim Kurulumuz bu çalışmayı programına almıştı. Ancak yukarıda da değindiğimiz gibi, bu konudaki bir sempozyum hemen Mayıs ayının sonunda sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca düzenlendi. Bu sempozyum gerek düzenlenmiş biçimi, gerekse içerik olarak birçok yönden eleştiriye açıldı ve bu konuda daha ciddi bir çalışmayı zorunlu hale getirdi.

Hemen bu sempozyumun ardından, iki yöresel örgüt; Karabük Ağır Sanayi Mühendisleri Derneği ve Kimya Mühendisleri Odası Zonguldak Şubesi, Karabük'te bir demir-çelik sanayi kongresi düzenlemeye karar verdiklerini ve bizim de Oda olarak bu çalışmaya katılmamızı istediler. Bir kasabada düzenlenecek böyle bir kongrenin kamu oyuna fazla yansımayacağı konusundaki endişelerimizi bildirmekle beraber, bu tür bir çalışmanın dışında kalamayacağımızı da değerlendirerek düzenleme çalışmalarına katıldık. 3-5 Kasım tarihlerinde düzenlenen Kongre oldukça başarılı geçti. Tesislerde çalışan ve dışarıdan gelen birçok teknik elemanın, uzmanın ve bilim adamının katıldığı kongre umulanın üzerinde ilgi gördü. Birçok üyemiz gerek tebliğ vererek, gerek izleyici ve tartışmacı olarak bu çalışmaya etkin biçimde katıldılar.

Kongre ayrıca bir gerçeği daha açıkça ortaya koydu: Ülkemizde demir-çelik teknolojisi konusunda önemli bir eleman potansiyeli ve bilgi birikimi vardır. Sunulan tebliğlerin ve tartışmaların düzeyi bunu kanıtlar nitelikteydi. Ayrıca bu çalışma Odamızla Karabük'teki meslek ve kitle örgütleri arasındaki ilişkilerin gelişmesine yakınlaşmasının sağlanmasına vesile oldu.

Kongreye Oda olarak da bir tebliğ sunduk ve görüşlerimizi ilettik. Türkiye'de demir-çelik sanayii yatırım planlaması üzerinde durarak, özetle şu noktaları vurgulamaya çalıştık:

- Ülkemizde teknoloji transferi konusundaki çalışmalarını yüklenenecek bir kurumlaşmaya gidilmezken, bu konu tek yanlı olarak yabancı müşavir firmaların tercihine bırakılmaktadır. Teknoloji ferri konusunda, bilgi birikimini ve uzmanlaşmayı " sağlayacak genel bir politika söz konusu değildir. Ülkemizde teknik kadroların yeni tesislerin. projelendirilmesi süreci dışında bırakılmaları, proje ve uygulama görevlerinin yapılmasında dışa bağımlılığın sürmesini amaçlayan bir politikanın sonucudur.

- Demir-Çelik sanayiinde yeni üretim tesislerinin planlanması ile ilgili tüm çalışmalar gecikirken, savaştıkları, ithal mekanizmasının bir kâr alanı olarak bu denli mükemmel işlemesi bir rastlantı sonucu değildir. Bu tablo ülkemizin sanayileşememesi ve emekçi halkın daha da fazla sömürülmesi uğruna, bir avuç aracı ve spekülâtörü zengin etmeyi amaçlayan bir politik tercih sonucudur.

- 4. Demir-Çelik Tesisleri konusunda da tüm önemli, stratejik kararların gene yabancı müşavir firmalara bırakılacağını, ciddi bir ön çalışmadan yoksun olarak başlatılacak kuruluş çalışmalarının yıllarca gecikeceğini, yabancı müşavir firmaların denetimleri sonucu hammadde, ulaşım vb. gibi sorunların gene çözümsüz kalacağını bugünden söylemek mümkündür.

Hasançelebi konusunda ortak basın toplantısı

Türkiye'nin önemli demir cevheri yataklarından biri olan Hasançelebi konusundaki gelişmeler üzerine görüşlerimizi yıl içinde yaptığımız çeşitli çalışmalarda ortaya koyduk. Bilindiği gibi Hasançelebi projesinin önemli ölçüde gecikmesi ülkemiz demir-çelik sanayii için büyük bir darboğaz olabilecek görünümündedir. Ancak siyasal iktidarların bu konuda gösterdikleri kayıtsızlık ilgi çekicidir. Gösterilen bu sorumsuzluğun üzerine, geçtiğimiz yıl bir de MC iktidarının Hasançelebi işçisi ve yöre halkı üzerindeki faşist baskıları eklendi. Hasançelebi'deki faşizan girişimler bir yandan bu denli önemli bir projenin daha da geciktirilmesi sonucunu getirirken, öte yandan da ilerici işçileri ve yöre halkını sindirmeyi amaçlıyordu.

Bu yeni gelişme üzerine görüşlerimizi ilgili diğer iki Oda, Maden ve Jeoloji Mühendisleri Odaları ile birlikte düzenlediğimiz bir basın toplantısı ile kamu oyuna ilettik. Basın toplantısında Hasançelebi cevher yataklarının taşıdığı önem, yataklarla ilgili teknik ayrıntılar ve proje ile ilgili gelişmeler üzerinde durulduktan sonra «MC'yi Hasançelebi projesinin hayata geçirilmesi ilgilendirmemektedir. MC ülkemizin ekonomik gereksinimlerini hiçe saymakta bölgede kendi politik kazanımlarını sağlamak amacıyla çalışmalar

yapmaktadır. Hasacelebi'yi Seydişehir'de olduğu gibi faşist sendikalara kazandırmayı hedeflemektedir.

Biz TMMOB ve TMMOB'ye bağlı maden, metalurji, Jeoloji Mühendisleri Odaları olarak Hasacelebi işçisinin ve yöre halkının demokrasi mücadelesini destekliyor, doğal kaynaklarımızın bir avuç egemen azınlığın değil halkımızın yararına sunulmasını bağımsızlık ve demokrasi mücadelemiz içerisinde görüyoruz» deniyordu. Konu basında yer aldı ve kamu oyuna yansıtıldı. Daha sonra, yaptığımız bu açıklama TBMM'de bu konudaki bir soru önergesine kaynak oldu. MC'nin Hasacelebi projesi konusunda gösterdiği sorumsuzluğun ve bölge halkı üzerinde uyguladığı baskılar konusunun aydınlığa çıkarılmasını isteyen bu önerge de basında yansdı. Böylece yaptığımız basın açıklaması da büyük ölçüde amacına ulaşmış oldu.

Metalurji 2. Bilimsel ve Teknik Kongresi

Ülkemizde metalurji alanında bilimsel ve teknik bilgi birikimi sağlamak, bu yönde ulusal metalurji sanayiinin gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla bilimsel ve teknik kongreler düzenlenmesi ve kongrelerin 2 yılda bir düzenlenmesinin gelenekselleştirilmesi yolundaki Genel Kurul kararlarını hayata geçirmek amacıyla düzenlediğimiz Metalurji 2. Bilimsel ve Teknik Kongresi 3-4 Şubat 1977 tarihlerinde Ankara'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yapılacak.

Kongreler ayrıca, üyeler arasındaki bilgi alışverişini hızlandırmaları; sanayi, üniversite ve bilimsel araştırma kurumları ile olan ilişkileri geliştirmeleri açısından da önem taşıyorlar. Gene kongreler, düzenleme çalışmaları için geniş bir. üye topluluğunun ortak çabasını gerektiriyor. Bu açıdan ele alman çalışmalar içinde en birleştirici olanı.

Öte yandan, üye sayısı sınırlı ve üyeler oldukça dağınık, hareketli bir yapıya sahip olan bir meslek odasının bu tür bir çalışmayı örgütlemeye karşılaşacağı güçlüklerde ortada. Ancak bu sınırlı kadroların çabasıyla gerçekleştirilen bu Kongrelerin düzeyinin geliştirilmesi de ileride bir sorun olacaktır. Genel Kurulumuzun bu konuyu önemle ele almasında, ileride yapılacak kongrelerin tarihleri ve düzenleme çalışmalarının programlanması üzerine öneriler geliştirmesinde büyük yararlar vardır sanıyoruz.

Plânlama Çalışmaları

Geçtiğimiz yılın bir diğer özelliği de 4. BYKP için özel ihtisas komisyonu çalışmalarının yapıldığı yıl olmasıydı. Bu nedenle Türkiye'de plân kavramının ne olduğu, plânlamanın işlerliği, tutarlılığı gibi konular bir kez daha gündeme geldi.

İhtisas alanımıza giren konularda D.P.T. çalışmalarına etkin bir biçimde katıldık. Katıldığımız özel İhtisas Komisyonlarında planlamadan ve halkın-madan ne anladığımızı açıklıkla ortaya koyduk. Bugünkü düzen içinde plânlı kalkınma diye bir olayın mümkün

olamayacağını, plân ilke ve hedefleri ne olursa olsun, uygulamanın tekelci sermayenin istekleri doğrultusunda yönlendiğini, geçmiş plan uygulamalarından da örnekler vererek vurguladık, özellikle metalurji sektöründe bunun oldukça zengin örnekleri vardı.

Genelde plânlamaya ilişkin bu eleştirilerimizi yöneltirken, süregelen komisyon çalışmaları içinde de en üretken komisyon üyeleri olmaya çalıştık. Doğru bildiğimiz ilkeleri sonuna kadar savunduk, bu ilkelerin komisyon raporlarına geçmesi için mücadele verdik. Katılmadığımız birçok konuyu «karşı oy yazısı» ile komisyon raporlarına geçirttik. Ancak sınırlı kadrolarımız ile, kendi alanımıza giren tüm komisyon çalışmalarına etkin biçimde katılmamız mümkün olmadı. Bu çalışmalar daha çok demir-çelik ve demir-dışı metaller konusunda yoğunlaştı.

Ayrıca TMMOB temsilcileri olarak “Sosyal Güvenlik,” “Çalışma Sorunları” gibi üyelerimizin ve genelde tüm çalışanların sorunlarının yoğun olarak ele alındığı özel ihtisas komisyonu çalışmalarına da etkin biçimde katıldık. Bu komisyonlarda da, tartışılan sorunların bizzat içinde yaşadığımız sistemin ürünleri olduğunu, ancak bu sistemin kendi yarattığı sorunları çözüme yeteneğinden yoksun olduğunu açıklıkla ortaya koyduk. Tüm çalışanlara grev ve toplu sözleşmeli grev haklarının tanınması, sosyal sigorta kurumlarının çalışanların çıkarlarına hizmet etmesi yöntemlerine çalışanların etkin biçimde katılması, vb. bir çok öneriyi buralarda da savunduk ve komisyon görüşleri içine girmesi için mücadele verdik.

Ama tüm bu çalışmaları yürütürken, görüşlerimiz plan ilkelerine geçse bile, bunların çoğuna uygulamada yer verilemeyeceğinin de bilincindeydik. Ülkemizin ve halkımızın çıkarlarını, hayatın her alanında olduğu gibi bu çalışmalar içinde de savunmanın, demokrasi mücadelemizin bir parçası olduğuna inandık. Bunun için planlanma konusundaki çalışmalarımızı bundan böyle de sürdüreceğiz. Halkımızın en acil sorunlarına çözüm getiren ve ülke sanayii açısından en acil tedbirleri içeren önerilerin neden uygulanmadığını ve uygulamanın kimlerin çıkarına olduğunu halkımıza teşhir edeceğiz.

TMMOB Araştırma Komisyonu İle İlgili Çalışmalar

“TMMOB Kamu Kuruluşları Dış Alımlarında Yolsuzlukları Araştırma Komisyonu” tarafından odamıza gönderilen 4.5.1976 tarih ve 10/79-35 sayılı yazı ile Odamızdan, ihtisas alanına giren konularda komisyona yardımcı olmak üzere uzman isteminde bulunuldu. Bu istem Odamızca uygun görüldü ve adı geçen komisyon çalışmalarına yardımcı olmaya çalıştık. Bu çalışmaya katılırken de, konuyu genel çalışma ilkelerimiz açısından değerlendirdik ve bu açıdan yorum getirdik.

Bilindiği gibi dağıtım ve pazarlama ilişkileri bugün kapitalist dünyada önemli boyutlara ulaşmıştır, özellikle silâh sanayiinde pazarlamanın kapsamı bölgesel girişimleri bile kapsamaktadır ve bu tür alım satımlarda artık rüşvet doğal bir işlerlik kazanmıştır. Bu işlerlik

Ülkemiz için de geçerlidir, öte yandan ülkemizde kamu kuruluşları her yıl önemli ölçüde zarar ederken, bu kuruluşlar sırtından tekelci sermayenin önemli ölçüde kr sağladığı da bizim öteden beri açıklamaya çalıştığımız bir olgu.

Rüşvet ve yolsuzluk yaşadığımız sistemin yapısından gelmektedir, onun ayrılmaz bir parçasıdır. Bunun için rüşvet ve yolsuzluğu kişisel bir düzeye indirgemek ve yalnızca kişileri sorumlu tutmak yanlıştır, eksiktir. Yolsuzluğu toplumda kurumsallaştıran nedenler önemlidir, yolsuzluğun ülke ekonomisinde ve sanayiinde ortaya çıkardığı sonuçlar, tahribat önemlidir. Bu açıdan komisyonun açıkladığı ve kısa süre önce basında geniş bir biçimde yer alan sonuçlar ilginçtir. Bu açıklamaya göre, birkaç kamu kuruluşunun dış alımları üzerine yapılan araştırma, yalnız bu dış alımlarda devletin 3 milyar TL'nin üstünde zarara sokulduğunu ortaya koymuştur. Bu nedenle tesislerin gecikmesinden ve üretim aksamasından doğan zarar ise bu değerinde stdedir.

TBMM Komisyonunun açıklamaları bizim yıllardır söyleye geldiğimiz gerçekleri bir kez daha doğrulamaktadır. TMMOB ve Oda yetkililerinin bu konuda yaptıkları açıklamaları, «devlet sırlarını açıkladıkları» gerekçesiyle cezalandırmak isteyenlerin bu sonuçlar karşısında hayal kırıklığına uğradıkları da bir gerçektir. Bir kamu kuruluşundaki yolsuzluğu belgeleriyle ortaya koyduğu için hakkında 63 yıl hapis istemiyle dava açılan ve geçtiğimiz günlerde beraat eden TMMOB başkanı T. Öztürk'ün basma yaptığı açıklamada belirttiği gibi, «eşitli yolsuzluk söylentilerinin ve rüşvet iddialarının ayyuka çıktığı ülkemizde yolsuzluk yapanların, rüşvet alanların değil de, bunları açıklayanların cezalandırılmak istenmesi, ülkemizin içinde bulunduğu emperyalist kapitalist sistemin yapısından kaynaklanmaktadır.»

Mesleki Denetim

Bilindiği gibi, diğer Odalarla «ortak mesleki denetim» konusunda belirli bir anlaşma sağlanamaması zerine Odamız kendi ihtisas alanını belirlemiş ve bu kapsam içine giren ürünlerin kalitelerinin denetimi konusunda «kalite belgesi» uygulamasına başladığını açıklamıştı. Bu konuda hazırlanan başvuru ve yönetmelik formları geçen yıl Odamıza başvuran ve kalite belgesi almak için koşulları öğrenmek isteyen birçok firmaya verildi. Bunun dışında metalurji sektöründe üretimde bulunan birçok kuruluşa da yönetmelik gönderildi ve uygulama konusunda bilgi verildi.

Ayrıca niversitelerinin olanakları incelendi ve kalite belgesi istemiyle ilgili bir başvuru olması halinde gerekli testleri, deneyleri yapabilecek olanakların bulunduğu ve üniversitelerin bu konuda katkı koymaya hazır oldukları saptandı.

Ancak bugüne değin, başvuran ve gerekli dokümanları alan firmalardan hiçbiri gerekli formaliteleri yerine getirip kalite belgesi almak için kesin bir istemde bulunmadılar. Bu firmalardan bir kısmı daha sonra Odamıza başvurarak alacakları belgelerin pratikte işlerliği

olmayacağını, örneğin devlet ihalelerinde Metalurji Mühendisleri Odası'ndan alınacak kalite belgesinin bir geçerliği olmadığını belirttiler.

Daha sonra bu konudaki mevzuatı yürütmekle görevli kılman Bayındırlık Bakanlığı'na bir yazı yazılarak, kendi meslek alanımızın bir tanımı yapıldı ve bu kapsam içine giren konularda kalite belgesi verilmesine Odamızın yetkili olduğu belirtildi. Bakanlıktan mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılarak ilgili alanlardaki ürünlerin denetiminde Odamızın yetkili olduğunun belirlenmesini istedik. Ancak henüz bu konuda, ilgili mevzuatta bir değişiklik yapılmadığından ve kuruluşlar üzerinde bir zorlama olmadığından ilgili kuruluşlar kalite belgesi istemiyle Odamıza değil yine diğer meslek odalarına ve kuruluşlara başvuruyorlar.

T.S.E. ile ilişkilerimiz

Standartlaşmanın özellikle meslek alanımızda taşıdığı büyük önem dolayısıyla bu yıl T.S.E. çalışmalarına büyük önem verdik. Meslek kuruluşlarıyla T.S.E. arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, çalışmalara etkin bir biçimde katılması çabaları, beraberinde T.S.E. yönetiminde temsil edilmeyi, yönetime katılmayı da getiriyordu.

Bu nedenle, mevcut yasaların bize tanıdığı hakkı kullanarak T.S.E. Genel Kurulu'na katıldık. Bu konuda TMMOB ve bağlı Odalarla birlikte Genel Kurulda belirli bir tavır aldık. T.S.E. konusundaki eleştirilerimizi ortaya koyduk. Demokratik biçimde bir Yönetim Kurulu oluşturulması için mücadele verdik. Ancak Genel Kurulun oluşumundaki türlü usulsüzlükler üzerine uyarılarımız dikkate alınmadı ve bunun üzerine seçimlerden çekildik. Bu usulsüzlükler dolayısıyla TMMOB Ortak Hukuk Bürosu tarafından açılan dava hâlâ sürmektedir.

KİT'leri Holdingleştirme Girişimlerine Karşı Tavrımız

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin bugün ülkemiz ekonomisinde önemli bir payları vardır. Toplam işgücünün % 32'sini bu kuruluşlar karşılamaktadır. Planlı dönemler içinde kamu yatırımlarının % 43'ü bu kuruluşlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak, çalışma raporunun başında da belirttiğimiz gibi bu kuruluşlar son yıllarda büyük bir çıkmazın içine itilmişlerdir. Bu kuruluşlar bir yandan çeşitli yöntemlerle tekeli sermaye için bir çıkar alanı durumuna getirilirken ve bu yolla, sürekli zarar eden kuruluşlar imajı yaratılırken, bir yandan da yeni yatırımların finansmanını karşılayamaz, kredi sağlayamaz duruma getirilmişlerdir.

Geçtiğimiz dönemde KİT'ler konusundaki gelişmeler yeni bir evreye girmiş, bu kez bu kuruluşların holdingleştirilmesi gündeme gelmiştir. Hem 3 Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın «1976 Programı» hem de «1976 Bütçe Kanunu» bu yönde açık hükümler getiriyordu. Bu gelişmeler üzerine Maden ve Jeoloji Mühendisleri Odaları ile birlikte ortak bir çalışmaya

girdik. Holdingleştirme girişimlerinin amacını ve getireceği sonuçları ayrıntıları ile ortaya koyan bir basın toplantısı düzenledik ve bu girişimlere karşı çıktık.

Konuya ilerici kamu oyu, diğer demokratik örgütler ve siyasal partiler de tepki gösterdiler. Bütçe Kanunu'nun holdingleştirmeye ilişkin 72. maddesinin kaldırılması yolunda C.H.P. tarafından yapılan başvuru üzerine Anayasa Mahkemesi, Bütçenin anılan maddesini oybirliği ile iptal etti.

B) ÜYELERLE İLİŞKİLER VE ÜYE SORUNLARI ÜZERİNE YÜRÜTÜLEN ÇALIŞMALAR

Geçtiğimiz yıl birçok üyemiz gene MC iktidarının baskı ve kısımlarına hedef oldular. Seydişehir'de üyelerimiz birkaç kez faşist komandoların saldırısına uğradılar ve yaralandılar.

* Odamız Yönetim Kurulu üyesi Rıdvan Bazman 25.3.1976 günü Ankara'da" faşist komandoların saldırısına uğradı. Yönetim Kurulu bir açıklama yaparak bu olayı kınadı ve faşizm heveslilerinden mutlaka hesap sorulacağını, baskı ve saldırıların halkımızın demokratik mücadelesini durduramayacağını bildirdi.

* 30 Mart 1976 günü Metalurji Mühendisleri Odası adına,yaptığı basın toplantısında Kırıkkale Çelik Çekme Boru Fabrikası konusundaki gelişmeleri eleştiren Oda başkam Yüksel Atalay'ın M.K.E. Kurumu'ndaki görevine son verildi.

Bu haksız girişimin düzeltilmesi için Danıştay'a gerekli başvuru yapıldı. Bu konuda bir açıklama yapılarak, «faşizan baskılarla, kısımlarla kimsenin susturulamayacağı, ülke çıkarlarını savunma yönündeki mücadelemizi engellemeye kimsenin gücünün yetmeyeceği, tüm gerçekleri kamu oyuna açıklamanın bir yurtseverlik görevi olduğu» belirtildi. Daha sonra Danıştay yürütmeyi durdurma kararı verdi. Arkadaşımız tekrar M.K.E. Kurumu'ndaki görevine döndü.

* Mayıs ayı sonunda İskenderun Demir-Çelik tesislerinde çalışan iki üyemiz, Selahattin Gürer ve Zeki Kabukçunun görevlerine “tesislerde çalıştırılmalarının sakıncalı olduğu” gerekçesiyle son verildi. Arkadaşlarımızla birlikte tesislerde, çalışan 4 mühendisin ve birçok işçi ve teknik elemanın görevlerine de son verildi. Ayrıca sözleşmeli olarak çalışan iki üyemizin de sözleşmeleri yenilenmedi ve tesisle ilişkileri kesildi.

Dergimizin Haziran 1976 sayısında da geniş biçimde yer verdiğimiz gibi olay baskı ve kırım mekanizmasında yeni bir aşamayı temsil ediyordu. Kısımlar tesiste çalışanların büyük tepkisiyle karşılandı. TÜTED, TMMOB ve ilgili Odalar olarak İskenderun'da yaptığımız ortak basın toplantısında özetle şu görüşe yer veriliyordu :

“Üyelerimizin ‘fabrika güvenliğine zararlı olduğu’ gerekçesiyle işlerine son verilmesi Anayasaya aykırı keyfi bir tutumdur. MC iktidarının uzun bir süredir uyguladığı hem yargılayıcı, hem infazcı olma tavrı İSDEMİR'de bu olay ile kendisini somut olarak

göstermiştir. Düzmece ihbar raporları göz önüne alınarak üyelerimizin görevlerine son verilmiştir.

.....İSDEMİR teknik eleman kitlesinin 198 imzalı dilekçeleriyle yasal mücadelesini tüm gücümüzle desteklerken, mücadelenin ve başarının işçi sınıfıyla birlikte kazanılacağına olan inancımızı belirtiriz”.

* Daha önce İskenderun Demir-Çelik tesislerinde çalışmaktayken görevine son verilen üyemiz Umberto Guglielmi için Danıştay'da açılan dava sonuçlandı ve görevden alınma kararı bozuldu. Bu arada İSDEMİR'den TMMOB Hukuk Müşavirliğine gönderilen bir yazı ile arkadaşımızın görevine başlayabileceği bildirildi. Ancak, bu yazı geldiğinde askerliğini yapmakta olan arkadaşımız, askerden sonra görevine döneceğini bildirdiği halde, süresi geçtiği gerekçesiyle görevine başlatılmadı. Bu konuda açılan yeni dava da kazanıldı. Ancak tesis yöneticileri bunu da uygulamaya yanaşmadılar.

* Seydişehir'de Etibank Alüminyum Tesislerinde çalışan üyelerimiz, MC iktidarından aldıkları destekle tesislerde terör havası estirmeye çalışan faşist komandoların defalarca tehdit ve saldırılarına hedef oldular. Bu konuda gerek tesis gerekse hükümet yetkililerine yaptığımız çeşitli uyarılar etkisiz kaldı ve saldırılar bütün yıl sürdü. Birçok üyemiz can güvenliği kalmadığı gerekçesiyle tesislerdeki görevlerinden ayrılmak zorunda kaldılar.

Geçen yıl düzmece bir ihbar sonucu tutuklanan, ancak tutukluluk halinin sona ermesinden sonra açığa alınarak görevine başlatılmayan üyemiz Hikmet Bilge bir gurup faşist komandonun saldırısı sonucu yaralandı. Geçtiğimiz yılın son günlerinde gene aynı faşist çete işten çıkmakta olan bir gurup mühendise saldırarak yaraladılar. Bütün bu saldırılar karşısında yetkililerin kayıtsız kalmaları ve bir tek suçlunun bile yakalanmaması, aksine saldırganların korunması üzerine, durumu 31.12.1976 tarihinde bu kez bir telgrafla Cumhurbaşkanına bildirdik. Seydişehir'de halen üyelerimizin can güvenliği sağlanmış değil.

Bütün bu olayları bir çalışma raporunda neden sıralıyoruz? İstedik ki bir meslek örgütünün çalışma raporunda, üyelerinin ne tür koşullar altında çalıştıkları, bilgi ve becerilerini hayata geçirirken ne tür baskılarla karşılaştıkları bir kez daha belgelensin, İstedik ki, ülkemiz sanayiine büyük katkısı olacağına inandıkları bir tesisin kuruluşunda, çalıştırılmasında büyük bir özveriyle çalışan, bunu teknik eleman olmanın ötesinde bir yurtseverlik görevi bilen üyelerimizi «tesislerin güvenliği açısından sakıncalı» bulan bir iktidarın kapkara yüzü bu çalışma raporunda da belgelensin. Ve istedik ki bütün bunlar unutulmasın, bu uygulamanın sorumlularından bir gün mutlaka hesap sorulsun.

***TEMSİLCİLİKLERİN ÇALIŞMALARI**

Geçtiğimiz yıl İstanbul, İzmir, Seydişehir, Karabük, İskenderun, Ereğli, Kırıkkale temsilciliklerine ilâveten Samsun'da da bir temsilci atandı. Ancak bu temsilciliklerin tümü ile

olan ilişkiler planlanan biçimde ve istenen düzeyde geliştirilemedi. Bu ilişkileri de düzenleyecek bir profesyonel kadronun geçtiğimiz dönemde de gerçekleştirilememesi ve yönetim kurulu çalışmalarının Ankara'da yoğunlaşması nedeniyle planlanan işyeri ve bölge toplantıları yapılamadı. Bu ilişkiler ancak, üyelerimizin kıyımına uğraması ertesinde İskenderun'da ve Demir-Çelik kongresi dolayısıyla Karabük'te gerçekleştirildi.

Geçtiğimiz dönemde işyeri temsilcilerinin en önemli görevleri gene aidat toplamak oldu. Bunun ötesinde bazı temsilcilikler, üye sorunlarının Oda merkezine iletilmesinde ve ortak çözüm yolları aranmasında, yayınlanmak üzere teknik uzman sağlanmasında, teknik toplantılar düzenlenmesinde, dergi için yazı sağlanmasında vb. konularda da çalışmalar geliştirdiler. Bu arada Ankara'da temsilcilerle yapmayı planladığımız iki toplantıdan ancak biri gerçekleştirildi ve bu toplantıda Oda çalışmalarına ışık tutacak önemli kararlar geliştirildi.

Geçtiğimiz dönemin pratiğinin ortaya koyduğu sonuçlar ve temsilcilerle yapılan ortak toplantıda benimsenen ilkeler doğrultusunda, temsilcilikler konusunda aşağıdaki noktaların Genel Kurulca da ele alınmasında yarar olduğu kanısındayız:

- Temsilcilik çalışmalarına etkinlik kazandırmak için gerekli önlemler alınmalıdır. Temsilcilerin aidat toplamının ötesinde bir işlevleri olmalıdır, İlk adım olarak iki temsilci yardımcısı ilâvesiyle temsilcilik üç kişiden oluşmalıdır.

- Temsilciliklerde Yönetim Kurulu üyelerinin de katılmaları ile toplantılar yapılmalı ve bu toplantılar yaygınlaştırılmalıdır.

- Merkezde, temsilcilerin de katıldığı periyodik toplantılar yapılmalıdır. Bu toplantılar, Oda çalışmalarına güç katacaktır. Ayrıca, temsilcilerle beraber, Oda çalışmalarına katılan üyelerin ve üniversite temsilcilerinin de katılmasıyla Danışma Kurulu» toplantıları yapılmalıdır.

- Temsilcilikler, seminer, sempozyum vb. bölgesel çalışmaların düzenlenmesinde dergi için yazı hazırlanmasında, yayınlanmak üzere teknik dokümanların tenlin ve tercümesinde, İşyerlerindeki teknik gelişmelerin iletilmesinde etkin görev almalıdırlar.

- Temsilcilikler, bölgedeki diğer Oda ve teknik eleman örgütleri temsilcileri ile sıkı bağlar kurmalıdır. Temsilciliklere diğer temsilcilerle birlikte bir yer kiralamaları ve çalışma yapabilmeleri için para tahsis edilmelidir.

Bunlar ve Genel Kurul tarafından geliştirilebilecek başka öneriler ile temsilciliklere önümüzdeki dönemde daha fazla etkinlik kazandırılacağı inancındayız.

*** ÜYE SORUNLARIYLA İLGİLİ ÇALIŞMALAR**

Üyelerimizin daha önce de boyutlarını çizmeye çalıştığımız çeşitli sorunlarının çözümü yolundaki çalışmalar, bunların çoğu genel sorunların bir parçası olduğundan

genellikle TMMOB düzeyinde, kimi zamanda TÜTED ve diğer demokratik örgütlerle birlikte ele alındı.

Kıyıma uğrayan üyelerimiz için TMMOB Hukuk Danışmanlığı aracılığı ile Danıştay'da dava açılması ve Danıştay giderleri karşılanması biçimindeki çalışma, kıyıma uğrayan tüm üyeler için gerçekleştirildi. Bu üyelerimize sınırlı da olsa yardımda bulunmak ve dayanışmamızı geliştirmek üzere kurulan «Sosyal Yardımlaşma Fonu» önemli bir gelişme sağlayamadı, işyeri düzeyindeki yardımlaşma fonları daha etkin oldu. Daha sonra «TMMOB Sosyal Güvenlik Fonunun» oluşturulması üzerine bu fonun işlerliğine son verildi.

Vardiyalı çalışma kamu kesimindeki üyelerimizin gene önemli sorunlarından biri oldu. özellikle yeni işe girenlerin hemen vardiyaya alınmaları, vardiyalı çalışma sırasında elemanlara normal görevlerinin üzerinde sorumluluklar yüklenmesi, memur statüsündeki elemanların resmi tatil ve bayram günleri de çalıştırılmaları ve bütün bunlar karşısında bu elemanlara hiçbir tazminat ödenmemesi üzerine, (Oda olarak konuya eğildik ve bir çalışma yaptık. Bu çalışma öncelikle mevzuatın incelenmesi ve mevcut yönetmeliklerde ve kararnamelerde bu konuda yer alan hükümlerin uygulanması konusunda işyeri yetkililerinin uyarılması biçiminde gelişti. Bu doğrultuda bazı kazanımlar elde edildi. Ancak bu kazanımlar sınırlı kaldı ve temsilciliklerce de benimsenen ye amaç olarak belirlenen «vardiyalı çalışanların işçi statüsüne geçirilmesi» yönündeki çalışmalar fazla etkili olmadı.

Konu ayrıca «TMMOB Güncel Sorunlar Komisyonuna» da iletildi ve bu konudaki çalışmalar halen TMMOB düzeyinde sürdürülüyor.

İşsizlik sorunu üyelerimizi tehdit eden ciddi bir sorun durumuna geldi. Birçok üyemize düşünce ve inançlarından dolayı iş verilmezken, kimi kamu kuruluşları işe almalarında özel ihbarları, jurnalleri ve güvenilir (!) adamlarının verdikleri raporları geçerli yöntem olarak kullanmaya başladılar. Böylece bir-çok üyemizin müracaatları aylarca sürüncemede bırakıldı ve gazete ilanıyla eleman arayan kuruluşlar, müracaat edenleri aylarca beklettikten sonra eleman ihtiyaçları olmadığını belirttiler.

Tercihli işe almalar dolayısıyla, üyelerimiz arasında işsizlik sorunu giderek büyüyor. Birkaç yıl önce bu meslek alanında yeterli eleman bulunmazken,bugün düşülen durum ilginçtir ve yeterli iş sahası olmadığı söylentisi kuşkusuz inandırıcı olmaktan uzaktır.

Öte yandan, yan ödeme sorunu, getirdiği ayrıcalıklar ve aksaklıklar konusunda, kamu kesiminde çalışanlar üzerinde yaratılan ikramiye ayrıcalığı konusunda, işçi-memur ayırımı konusunda, vb. konulardaki çalışmalar TMMOB ve diğer meslek odaları ile birlikte ortaklaşa olarak sürdürüldü. Bu yöndeki çalışmalarda TÜTED ve diğer teknik eleman örgütleriyle de bir çok çalışmanın içinde yer aldık.

C) YAYIN VE ARAŞTIRMA ÇALIŞMALARI DERGİ

Metaller dergisi geçtiğimiz dönemde çıkan sayılan ile ikinci yayın yılını doldurdu. Gene geçtiğimiz yıl derginin niteliğinde, içerik ve teknik açısından belli bir gelişme sağlamaya çalıştık. Derginin yaşamasını türlü olanaksızlıklara karşın inatla sürdürdük desek pek yanlış olmaz sanırız.

Niteliğinde izlenen gelişmeye karşın, derginin etkinliğini sınırlayan birinci faktör baskı sayısı. Üye sayımız, abone sayısındaki önemli artışa rağmen, belirli bir tirajın üzerine çıkmamızı engelliyor. Bu durum, belirli teknik konulardaki yazıların ancak sınırlı bir meslek topluluğu içinde dolaşımını sağlıyor. Derginin bu durumda, kamu oyunda geniş ilgi görebilecek inceleme, araştırma ve görüşler için bir platform oluşturması güçleşiyor. Kısacası dergi ancak içe dönük bir işlevi yerine getirebiliyor.

Sınırlı baskı sayısı ve içe dönük işlevi derginin reklam bulmasını da zorlaştırıyor. Ayrıca reklam temini ayrı bir çabayı gerektiriyor. Ayrı ayrı bölgelerde, oldukça dağınık birçok kuruluşa tek tek gidilip ilişki kurulması ise bugünkü sınırlı kadro ile olanaksız. Reklam sorununun çözümlenmemesi ise yayın giderlerinin Oda bütçesi için büyük bir yük olmasına neden oluyor.

Öte yandan yayıncılık özel bir ihtisas ister. Yazıların düzeltilip dizgiye hazırlanması, provaların gözden geçirilmesi ve düzeltilmesi, sayfaların mizanpajı, kapak hazırlanması gibi konuların hepsi belli bir tecrübeyi ve önemli bir zamanı gerektirir. Bütün bunlara bir de Oda, matbaa ve klişeci arasındaki yoğun trafiği eklerseniz, bütün bunların amatörcü bir merakla çözümlenmesinin ne denli zor olduğu ortaya çıkar.

Yayın Kurulu'nu oluşturan birkaç arkadaşın tüm bu teknik ayrıntılarla uğraşmaktan, yayının içeriği ile ilgilenmelerine yeterli zaman kalmamaktadır. Bu durumda yayının sürekliliğinin sağlanması —her şey bir yana— başlı başına bir amaç durumuna gelmektedir.

Bu durumda, yayın periyodunun 2 aydan 3 aya çıkarılması, teknik kongre sonrasında reklam temini çalışmalarının hızlandırılması, yayının teknik düzeni ile ilgili işlerin profesyonel elemanlara para karşılığı yaptırılması ve yayın kurulunun derginin içeriğine ağırlık vermesi ilk akla gelen önlemler olmaktadır.

MESLEKİ YAYIN

Mesleki yayın konusundaki çalışmalardan bu yıl da somut bir ürün alınamadı. Bu konuda gerekli tüm koşullar yaratıldığı, gerekli ilişkiler kurulduğu halde, programladığımız kitapların hiçbirini henüz yayımlanamadık.

Konunun özellikle ülkemizde taşıdığı büyük önemi her zaman göz önünde tuttuk. Meslek alanımızda kendi dilimizde yayınlanmış kitapların yok denecek kadar az oluşu, bu

konuda büyük bir eksikliğin ve kitap basımı konusunda önemli bir talebin bulunması, hızla bu çalışmanın içine girilmesini gerektiriyor.

Bu amaçla çalışma programında mesleki yayın konusunun öncelik verdik, temsilciliklerin getirdikleri ve yayınlanmasını önerdikleri yapıtlar konumunda bir çalışma yaptık. Malana Mühendisleri Odası ile kurduğumuz ilişki sonucu, sözü geçen kitapların iki odanın ortak yayını olarak, bu oda tarafından bastırılması kararlaştırıldı. Haram konusundaki tüm ayrıntılar üzerinde anlaşmaya varıldı. Ancak sözü geçen kitapların çevirisini, redaksiyonunu baskıya hazırlanmasını örgütleyen iki temsilci arkadaşın kısa süreli askerlik görevi dolayısıyla ayrılmaları sonucu bu çalışmalar aksadı ve halen bu kitaplar yayına hazır duruma getirilemedi. Böylece, yaratılmış bir fırsat değerlendirilememiş, bir anlamda kaçırılmış oldu.

Gene yayınlanacağını duyurduğumuz haddecilik konusundaki kitabı da bu yıl yayımlayamadık. Matbaada dizgi sırasında farkına vardığımız, metindeki bir eksiklik dolayısıyla yayın durduruldu ve sorun bugüne değin çözümlenemedi. Bu aksama dolayısıyla metnin yazarından ve tüm üyelerimizden özür dileriz.

Halen bunların dışında, işletme mühendislerine yardımcı olabilecek broşür ve küçük el kitapları konusunda çalışmalar sürdürülüyor.

EĞİTİM KOMİSYONU ÇALIŞMALARI

«Türkiye'de Metalurji Mühendisliği Eğitimi ve Sorunları» konulu çalışma bir önceki çalışma döneminde başlatılmıştı. Geçtiğimiz dönemde ise bu çalışmanın somut bir hedefe yöneltilmesi ve bir eğitim sempozyumu düzenlenmesi planlandı. Bu konuyu Eğitim Komisyonu geniş boyutlu olarak ele aldı. Önce üniversitelerin Metalurji Mühendisliği Bölümleri ve öğrencileri ile ilişki kuruldu. Çalışmanın kapsamı belirlendi, ilgili kesimlerin ayrı ayrı tebliğ hazırlamaları ayrıca konunun bir panel ile tartışmaya açılması kararlaştırıldı.

Komisyon ilk olarak, metalurji mühendislerinin üniversite eğitiminden ve çalışma koşullarından kaynaklanan sorunların bütünsellik içinde ele alan ve tüm üyeleri kapsayan bir anket düzenledi. Benzeri bir anket de sanayi kuruluşlarına gönderildi ve konuya ilişkin görüşleri istendi. Daha sonra komisyon bu çalışmanın sonuçlarından da yararlanarak konuyu bir tebliğ haline getirdi.

Eğitim konusunda yapılacak bir sempozyum için uygun bir tarih saptanamaması üzerine, bu çalışmanın yapılacak Bilimsel ve Teknik Kongrenin kapsamına alınması uygun görüldü. Bu çalışmanın bir başlangıç olarak büyük önem taşıdığına, yapılacak değerlendirmelere ışık tutacağına inanıyoruz. Ayrıca tebliğlerin ve tartışmaların ileride yayınlanması da bu konuda önemli bir dokümanı ortaya çıkaracaktır.

DEMİR - ÇELİK KOMİSYONU

Geçtiğimiz yıl demir-çelik konusundaki gelişmelerin ve konu üzerine kongre, sempozyum vb. çalışmaların oldukça yoğun oluşu, bu komisyonun uzun vadeli, düzenli bir çalışma yürütmesini engelledi. Komisyonun faaliyetleri, yeni gelişmeler karşısında açıklama yapmak, kongre ve sempozyumlara tebliğ hazırlamak, planlama çalışmalarına katılmak gibi, çoğu kısa vadeli, tek tek çalışmalar düzeyinde kaldı.

Ancak bütün bu çalışmaların ilerisi için önemli bir birikim sağladığı da bir gerçektir.

Bu birikimi değerlendirmek amacıyla halen, ilgili odaların da katılımı ile uzun vadeli bir demir-çelik çalışması sürdürülmektedir ve bu çalışmanın koordinatörlüğünü Odamız yapmaktadır. Bu kapsamlı çalışmanın sonucundan ortaya çıkacak metnin yayınlanması da düşünülmektedir.

Demir-Çelik Komisyonu en son, «Türkiye'de Demir Çelik Sanayiinde Teknoloji ve Teknoloji Transferi» sorununun Bilimsel ve Teknik Kongre gündemine getirilip tartışılması ve bu konuda bir panelin düzenlenmesi çalışmasını yüklenmiştir.

BAKIR KOMİSYONU

Bakır sektöründe dünyada ve ülkemizdeki gelişmeleri izlemek, bu konuda bilgi ve doküman toplamak ve bunları değerlendirmek üzere kurulan Bakır Komisyonu çalışmalarını düzenli bir biçimde sürdürdü. Bu komisyon uzun vadeli bir çalışmayı programladı ve ortaya geniş kapsamlı bir ürün koymayı amaçladı. Henüz bu çalışma sonuçlanmamış olmakla birlikte Bakır Komisyonu sürdürdüğü çalışmalardan derlediği kısa bir özeti Bilimsel ve Teknik Kongreye sunmak üzere hazırlık yapmıştır.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz. Gerek Yayın Kurulu, gerek araştırma komisyonları, geçtiğimiz dönem daha düzenli bir programlı bir çalışmanın içine girmişlerdir ve bu çalışmaların somut ürünleri alınmıştır. Ancak bu konuda hemen şunu eklemekte de yarar var. Bu çalışmaların etkin bir biçimde sürdürülmesi ancak üyelerin geniş katılımları ile olanaklıdır. Ankara'daki üye sayımızın sınırlı oluşu, çalışmalara katılan üye sayısını da sınırlamaktadır. Bu nedenle, yukarıda sayılan çalışmaların tümü, büyük bir sorumluluk ile her komisyonda görev alan birkaç üyemizin disiplinli çalışmaları ile yürütülebilmiştir.

Genel Kurulumuzun bu durumu göz önüne alarak, yayın ve araştırma komisyonu çalışmalarının yaygınlaştırılması ve etkin hale getirilmesi konusunda öneriler geliştireceğine inanıyoruz.

D) TMMOB İÇİNDEKİ ÇALIŞMALAR TÜTED VE DİĞER DEMOKRATİK ÖRGÜTLERLE BİRLİKTE SÜRDÜRÜLEN ÇALIŞMALAR

Bu raporda daha çok Odamızın kendi başına ya da ilgili Odalar ile birlikte sürdürdüğü çalışmalar üzerinde durduk. Öte yandan, geçtiğimiz dönemde TMMOB içinde yürütülen

çalışmalar ayrıca TÜTED ve diğer demokratik örgütlerle birlikte sürdürülen çalışmalar da önemli ağırlık taşıyordu. Yıl içinde bütün üyelerimize gönderdiğimiz «Birlik Haberleri» ve «TÜTED Haberler» gazeteleri ile bu çalışmalardan üyelerimizi sürekli haberdar ettik. Bu bölümde, bu çalışmalar konusunda çok genel hatları ile bilgi verilmiştir.

Geçtiğimiz dönemde TMMOB Yönetim Kurulu çalışmalarına aksatmadan katıldık. TMMOB Komisyonlarında etkin biçimde görev aldık. Birlik, geçtiğimiz dönemde Odaların, şubelerin, temsilciliklerin ve tüm üyelerinin ortak çabaları ile çok daha güçlü, etkin bir örgüt durumuna gelmiştir.

Geçtiğimiz yıl düzenlenen birçok önemli kitle eylemi içinde TMMOB düzenleyici olarak görev almış bir çok mühendis ve mimar bu kitle eylemlerine yaygın biçimde katılmıştır. Odamız bu önemli kitle eylemlerini etkin biçimde desteklemiş, hazırlanışında görev almıştır. Bunlar arasında Ankara'da yapılan 13 Mart ve 27 Eylül Mitinglerini sayabiliriz. Dokuz demokratik kuruluş tarafından düzenlenen «Faşist Baskıları ve Kısımları Protesto Miting ve Yürüyüşü» 13 Mart günü yapıldı. Elli binden fazla yurttaşın katıldığı bu kitle eylemine üyelerimizde katıldılar.

Özünde sıkıyönetimsiz sıkıyönetim demek olan, ülkemizde demokrasi mücadelesi veren tüm örgütlere karşı «özel» mahkemeler niteliğini taşıyan, bağımsız yargı ilkesine aykırı bir biçimde kurulmuş ve tüm emekçileri baskı altında tutmak, demokratik istemleri sindirmek için meclislerden geçirilmeye çalışılan DGM yasasına bir tepki olarak 27 Eylül günü Ankara'da düzenlenen mitinge on binlerce kişi ile birlikte üyelerimiz de katıldılar.

Yıllardır «Bahar Bayramı» olarak kutlanan 1 Mayıs, bu yıl İşçilerin Dayanışma Günü olarak kutlandı. İstanbul'da düzenlenen bu büyük kitle eylemine teknik elemanlar da TMMOB ve TÜTED flamaları altında katıldılar.

TÜTED ve aralarında Odamızın da bulunduğu 39 teknik eleman kuruluşu tarafından düzenlenen 3. Teknik Eleman Kurultayı sendikalaşma mücadelesine yeni boyutlar getirdi, bu yönde önemli kararlarla sonuçlandı.

Kısaca, ülkemizin içinde bulunduğu zor koşullarda teknik eleman örgütleri de, diğer demokratik örgütlerle birlikte demokrasi ve bağımsızlık mücadelesini, tüm üyelerinin de katkısı ile etkin biçimde sürdürdüler.